

Ievads

Vēlēšanas ir pati svarīgākā demokrātijas sastāvdaļa. Jebkurā demokrātiskā valstī augstākā (suverēnā) vara pieder tautai, un veids kā tauta var šo savu varu izmantot ir piedalīties vēlēšanās (vai nu balsojot vai arī pašiem kandidējot vēlēšanās). Ja tauta (valsts pilsoņi) nepiedalās vēlēšanu procesā, viņi faktiski atdot šo savu varu kādam citam, un bieži vien tas nozīmē to, ka parādās iespēja, ka šo varu sagrābs kāds, kas šo varu neizmantos tautas interesēs, bet gan centīsies lobēt kādas savas personīgās intereses vai vēl sliktākā gadījumā centīsies sagraut valsts demokrātisko iekārtu.

Šī darba ietvaros vairāk tiks apskatīta politikas un vēlēšanu ietekme tieši mūsu kopienā – Siguldas novadā. Šī darba ietvaros mēs izpētīsim kādas ir galvenās politiskās problēmas Siguldas novadā, kā tās tiek vai netiek risinātas, un kāda ir jauniešu aktivitāte vēlēšanās un citos politiskajos procesos Siguldas novadā. Mūsu ieskatā Siguldas novadā jaunieši diezgan neaktīvi piedalās politiskajos procesos, lai šo pārbaudītu mēs veiksime mediju analīzi par Siguldas novada politiskajiem procesiem, intervēsim Siguldas novada deputātus, veiksime aptauju un eksperimentu ar plakātu par Eiropas parlamenta vēlēšanām mūsu skolā, kā arī veidosim un vadīsim prezentāciju mūsu skolas jauniešiem par Eiropas parlamenta vēlēšanu aktivitāti, lai censtos viņus ieinteresēt par politiskajiem procesiem Siguldā, Latvijā un Eiropā kopumā. Apskatot visas šīs problēmas un politiskās situācijas analīzi Siguldas novadā mēs sniegsime ieteikumus politiķiem kā varētu uzlabot Siguldas politiskos procesus un jauniešu iesaisti tajos.

Sarunas ar Siguldas novada deputātiem par jauniešu aktivitāti vēlēšanās

Lai uzzinātu vai un kāpēc jaunieši vēlēšanās nav aktīvākā demogrāfiskā grupa, mēs devāmies pie trim Siguldas novada domes deputātiem - Ances Pētersones, Ņinas Balodes un Rūdolfa Kalvāna, lai uzzinātu viņu viedokli, tomēr arī deputātu starpā izskanēja dažādas domas par šo tēmu.

Sarunā ar Siguldas novada deputāti no Krimuldas novada partijas Anci Pētersoni, deputāte atklāj, ka, viņasprāt, “jauniešu aktivitāte vēlēšanās ir ļoti pasīva”, un kā galvenos iemeslu min, ka “politika Latvijā un darbošanās politikā nereti ievieš negatīvas nokrāsas”, politiskās sistēmas zināšanu trūkums jauniešu vidū, kā arī sociālo mediju platformu (Instagram, TikTok u.c.) ietekme. Šajā jautājumā A. Pētersone īpaši izceļ Cēsu pašvaldības iniciatīvu, kur bērniem, sākot jau no bērnudārza vecuma, bija iespēja piedalīties savās „alternatīvajās” vēlēšanās Saeimas vēlēšanu dienā, risinot pašvaldībai svarīgus jautājumus. Runājot par to, ar kādiem līdzekļiem varētu veicināt jauniešus piedalīties vēlēšanās, A. Pētersone min: mācību stundās runāt vairāk par politisko sistēmu un parādīt jauniešiem, ka viņi spēj ietekmēt lēmumus. A. Pētersone atzīst, ka Siguldā jauniešu vēlmi vēlēt veicinošie pasākumi ir „ļoti maz vai nemaz”; sabiedrībā vairāk uzmanība tiek uzsvērta STEM (Science, technology, engineering and math) mācību priekšmetiem, nostādot sabiedrību pret humanitārajām zinātnēm.

Viesojoties pie Siguldas novada deputāta un Siguldas Valsts ģimnāzijas direktora Rūdolfa Kalvāna, secinājām, ka arī viņasprāt jauniešu aktivitāte vēlēšanās ir zema ne tikai pašvaldības vēlēšanās, bet arī nacionālā līmenī - Saeimas vēlēšanās. Pēc R. Kalvāna domām šo aktivitāti var ietekmēt jauniešu uzskats, ka viņu balsij nav ietekmes, tas tāpat neko nemainīs, jauniešiem šajā vecumā ir “citas dzīves prioritātes”, kā arī tas, ka jauniešu vidū “nihilisms par politiku nav nekur pazudis”. Lai veicinātu jauniešu vēlmi piedalīties vēlēšanās, R. Kalvāns uzskata, ka to varētu veicināt tad, ja kāds no deputātu kandidātiem būtu izteikti jauns - „ne gluži 19 gadīgs, aptuveni 20-23”, proti, tuvāk pašu jauniešu vecumam, kuru „var promotēt tādu kā jauniešu ‘garo roku’, tādu kā savējo”, taču pašā Siguldas novadā šis netiek veikts, jo pašiem jauniešiem nav īsti interese būt par pašvaldības deputātiem. Runājot par to, vai jaunieši vēlēšanās ir kļuvuši pasīvāki, vai arī pretēji - aktīvāki, pēc R. Kalvāna domām „aktivitāte krītas, ne strauji, bet krītas”. Sarunas noslēgumā, atbildot uz jautājumu “kādi pasākumi notiek Siguldā, lai veicinātu jauniešu vēlmi

piedalīties vēlēšanās'', R. Kalvāns uzskata, ka par šo tēmu tiek runāts „sociālo zinātņu blokā, stundās, audzināšanā. Nāk ciemiņi no dažādām nevalstiskajām organizācijām, ne katru dienu, bet ir tādas aktivitātes'', tomēr „nekas cits nenotiek, nekas īpašs, viss pārējais viņiem iet garām - radio, televīzija, reklāma, tas taču nebūs vērsts uz jauniešu auditoriju''.

Šī projekta ietvarā mēs intervējām arī Niņu Balodi, Siguldas novada deputāti un Siguldas pilsētas vidusskolas direktori. Intervijas mērķis bija noskaidrot direktores viedokli par jauniešu iesaistes aktualitāti vēlēšanās. Intervija noritēja veiksmīgi un mēs sasniedzām izvirzīto mērķi.

Kā jau tika minēts, mēs interesējamies par Ņ. Balodes viedokli par jauniešu aktivitāti attiecībā uz vēlēšanām un uzdodot attiecīgos jautājumus, noskaidrojām, ka Ņ. Balode uzskata, ka jaunieši pietiekoši iesaistās vēlēšanās un ka Siguldas radītāji ir optimistiski.

Ņ. Balode arī uzsvēra, ka izglītībai un informācijas nodošanai dažādos veidos ir liela ietekme uz jauniešu interesēm politikā.

Runājām arī par to, ka vidusskolas skolēni lielā mērā ietekmējas no līderiem, tas ir, no cilvēkiem, kas iedvesmo, kas paskaidro politiku un aicina tajā iesaistīties. Retos gadījumos ir arī indivīdi, kas interesējās paši.

Intervijas noslēgumā noskaidrojām, ka Ņ. Balodes redzējums par jauniešu izaugsmi ir pozitīvs, viņa tic, ka jaunā paaudze iesaistīsies politikā arvien vairāk.

Plakāts “Piecelies un nobalso” un jauniešu aptauja par vēlēšanām mūsu skolā

Pēc intervijām ar Siguldas novada deputātiem, mēs sapratām, ka mums būtu jāuzzina kāds ir mūsu skolas jauniešu viedoklis par iesaisti vēlēšanās un politiskajos procesos vietējā kopienā, kā arī mēs veicām mazu eksperimentu mūsu skolā, izliekot informatīvus plakātus mūsu skolā saistībā ar Eiropas parlamenta vēlēšanām.

Šo plakātu veidojām ar mērķi raisīt interesi par Eiropas Parlamenta vēlēšanām, kur viņas notiek un kad notiek, izlikt šos plakātus skolā un vērot vai ar šo plakātu palīdzību jauniešiem būs rosināta kāda interese par vēlēšanām un to procesu, un vai skolas jaunieši uzdos kādus jautājumus saistībā ar vēlēšanām, uz kuriem mēs mēģinātu sniegt atbildes. Plakātā īsi aprakstījām, kāpēc tās ir svarīgas, kurā gadā notiek. Rakstot iemeslus kāpēc svarīgi domājām, kāpēc mums tas ir svarīgi, kā tas ietekmē mūs visus šeit skolā un apkārt dažādās pilsētās un kā tas ietekmē mūsu nākotni.

Diemžēl intereses par šiem plakātiem jauniešiem praktiski nebija un aktivitāte skolā ap šiem plakātiem netika novērota. Un skolēnu jautājumi par Eiropas parlamenta vēlēšanām netika saņemti.

Mēs arī izveidojām aptauju par jauniešu zināšanām par vēlēšanām kopumā, Eiropas parlamenta vēlēšanām un viņu vēlmi piedalīties politiskajos procesos gan Siguldā gan Latvijā, gan Eiropā. Šo aptauju mēs nosūtījām mūsu skolas 9-12. klases skolēniem. Diemžēl arī aktivitāte šajā aptaujā bija zema, jo to aizpildīja tikai 27 mūsu skolas skolēni, un vairākumā no aizpildītajām anketām diemžēl parādījās, ka jaunieši neinteresējas par politiskajiem procesiem un viņi nevēlas tajos iesaistīties. Tikai 5 no 27 jauniešiem anketās norādīja, ka viņi plāno piedalīties nākamajās Eiropas parlamenta vēlēšanās, un tikai 2 no 27 jauniešiem anketās norādīja, ka apsver domu nākotnē piedalīties kādās vēlēšanās kā deputāta kandidāts.

Pielikums:

1. Plakāts - Piecelies un Nobalso.

[Plakāts-Piecelies un nobalso - Poster \(A3 Portrait\) \(canva.com\)](https://www.canva.com)

Prezentācija par Eiropas parlamenta vēlēšanām

Pēc sliktajiem aptaujas un eksperimenta ar informatīvajiem plakātiem rezultātiem mūsu skolā mēs sapratām, ka mums ir jāsāk darboties, lai mēs paši kaut kā iedrošinātu mūsu skolas jauniešus piedalīties vēlēšanās, tāpēc mēs izveidojām prezentāciju par Eiropas Parlamenta vēlēšanām, lai piesaistītu jauniešu uzmanību iet vēlēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās no 18 gadu vecuma.

Šīs prezentācijas mērķis bija informēt un ieinteresēt jauniešus par Eiropas Parlamenta vēlēšanām.

Šīs prezentācijas ietvaros 10.klašu skolēniem tika novadīta mācību stunda un pēc prezentācijas viņiem vajadzēja izpildīt kahoot testu ar 20 jautājumiem, uz kuriem skolēni atbildēja diezgan labi, vidējam pareizo atbilžu skaitam esot 64%. Veidojot prezentāciju mums gāja ļoti viegli, jo mēs visu pašas zinājām un varējām izpausties, kā arī pievienojām attēlus, lai būtu lielāka saprašana, kādi ir Eiropas Parlamenta deputāti un, kā tie izskatās, lai jaunieši spētu viņus atpazīt un pievienojām klāt pie katra deputāta informāciju, lai būtu skaidrāk saprotams, kā arī aprakstījām, kas ir Eiropas Parlamenta vēlēšanas, no, cik gadiem jauniešiem tajās var piedalīties un, kādēļ ir svarīgi iet vēlēt ikvienam no mums.

10.klasēm ļoti patika mūsu veidotā prezentācija un viņi apguva jaunas zināšanas par Eiropas Parlamenta vēlēšanām.

Ir svarīgi zināt un saprast, kas ir Eiropas Parlamenta vēlēšanas, jo tā ir daļa no Latvijas pilsoņa pienākumiem, un ka tas ietekmē arī vietējās kopienās, kā piemēram Siguldu, bet svarīgi ir arī atgādināt, ka jebkurā demokrātiskā valstī balsot cilvēki iet brīvprātīgi, tas nav piespiedu kārtā.

Mediju analīze par politikajiem procesiem Siguldā

Politika atrodama mums visapkārt. Dažādos medijos par politiku var rast gan atrisināmus, gan neatrisināmus jautājumus. Dažus no šiem jautājumiem mēs apskatījām, analizējot Siguldas ziņu medijus, ar mērķi izprast ar kādiem sarežģījumiem sastopas Siguldas iedzīvotāji un kā to risina/nerisina atbildīgie politiķi?

Analizējot ziņu portālu “Sigulda.lv”, sapratām, ka siguldiešiem aktuāli ir jautājumi par to, ka Ādažu poligonā notiekošās apmācības var dzirdēt arī Siguldas novadā, Siguldieši vēlās pievērsties lauku uzkopšanai un atkritumu savākšanai plašumos, kas paredzēti lauksaimniecības apsaimniekošanai, kā arī aktuāls ir jautājums par Siguldas novada teritorijas plānojuma izstrādi.

Runājot par militārajām apmācībām Siguldas novadā, ir skaidrs, ka tur izraisītie trokšņi sagādā daudz sūdzību no Siguldas iedzīvotāju puses. Galvenokārt, cilvēki sūdzās par miera traucējumu. Savukārt, vecāki cilvēki regulāri izjūt drošības apdraudējumus un šī stresa dēļ rodas arī veselības problēmas. Ja šīs militārās apmācības notiek valsts labā, tad ko mūsu politiķi var izlemt Siguldas labā? Atcelt apmācības? Nekādā ziņā ne! Jautājums ir, vai ir iespējams visu militārajai jomai nepieciešamo pārvietot uz kādu citu mītni, kur ciestu mazāk apkārt dzīvojošie? Sabiedrība vēlās uzzināt, vai politiķi virzīs šo problēmu uz kādu risinājumu, vai tomēr vietējiem šajā situācijā ir kaut kādā mērā jāupurē savs komforts?

Mēs piedāvājam politiķiem risināt šo jautājumu. Iesakām rīkot Siguldā akcijas vai citus pasākumus saistībā ar kara darbību un tā draudiem ārpolitikā. Mērķis šiem pasākumiem būtu piesaistīt sabiedrību domāt par problēmas aktualitāti un paskaidrot, kā un cik lielā mērā katrs siguldietis ir spējīgs ietekmēt politiku šajā jautājumā, tādejādi parādot sabiedrībai politiķu attieksmi un rūpes par iedzīvotāju problēmām, kā arī tas mazinātu vietējo sūdzības.

Interesanta tēma, kam siguldieši ir pievērsušies un padarījuši to par aktuālu tēmu, ir lauku uzkopšana un atkritumu savākšana plašumos, kas paredzēti lauksaimniecībai. Sigulda ir viena no tām pilsētām, kas ir mežu, pļavu un citu ainavu piepildīta. Siguldas iedzīvotājiem rūp šo plašumu uzkopšana. Mēs iesakām politiķiem izrādīt interesi par šīm lauksaimniecības zemēm un mudināt arī pašus lauka īpašniekus domāt par to, kā veicināt maksimālu tīrību uz laukiem Siguldas apkaimē. Iespējams, lielisks veids kā to paveikt – sarīkot kopīgu sapulci kopā ar visām atbildīgajām personām un izspriest aktuālos jautājumus saistībā par šo tēmu.

Pēc mediju analīzes varam secināt, ka siguldieši ir ļoti ieinteresēti Siguldas novada teritorijas plānojuma izstrādē. Sigulda kā pilsēta, salīdzinot ar citām Latvijas pilsētām, ir lielā mērā attīstīta, tomēr vietējie raizējas par attīstības pārtraukumu. Iedzīvotājiem, kas dzīvo šajā skaisto Siguldas mežu apņemtajā pilsētā rodas daudz jaunu ideju kā pilnveidot pilsētu.

Šobrīd aktuāls ir teritorijas plānojums. Politikiem šajā jautājumā ir vara spriest un lemt. Tā kā siguldieši ir ieinteresēti savas pilsētas nākotnē, ir svarīgi, ka šie politikas jautājuma risinājumi ir pieejami publiski. Mēs politiķiem iesakām mudināt vietējiem izteikt savas vēlmes, nepatiku un ieteikumus. Piedāvājam veikt aptaujas vai izveidot kādu akciju, ar nolūku dot iespēju pilsētas iedzīvotājiem izteikties par Siguldas novada teritorijas plānojuma izstrādi.

Kopumā skatoties uz siguldiešu diezgan apmierinātajām atsauksmēm par savu pilsētu un izpētot aktuālās ziņas Siguldas medijos, ir jādomā, ka Siguldā dzīvo cilvēki, par kuriem tiek gādāts. Protams, ir arī kādas nepilnības, bet kurā pilsētā viss ir perfekti? Neviena pilsēta nav perfekta. Ja politiķi ieguldīs darbu savas pilsētas labā, tad mūsu pilsēta plauks!

Risinājumi jauniešu piesaistei piedalīties vēlēšanās Siguldas novadā

Pēc Siguldas politiskās situācijas un jauniešu aktivitātes Siguldas politiskajos procesos izpētes, mēs secinām, ka galvenie veidi kā piesaistīt jauniešus piedalīties politiskajos procesos un vēlēšanās Siguldā varētu būt šādi:

1. Tā kā bieži vien jauniešiem liekas, ka politika ir kaut kas ļoti garlaicīgs, tad lai šos politiskos procesus padarītu aizraujošākus Siguldā varētu pasākumos par vēlēšanām iesaistīt Siguldas novada jauniešu iniciatīvu centru “Mērķis”. Šis jauniešu centrs jau nodarbojas ar daudzām interesantām un svarīgām darbības jomām, kas palīdz Siguldas novada jauniešiem piedalīties novada dzīvē, un ja ar šī centra palīdzību tiktu veicināta jauniešu piedalīšanās vēlēšanās, tad tas varētu strādāt labāk, jo šim jauniešu centram jau ir sava, diezgan plaša platforma un Siguldas novada jaunieši šeit var izpaust savas radošās idejas un arī īstenot savus pilsoniskās iniciatīvas projektus.

2. Tā kā jauniešu galvenais informācijas avots mūsdienās ir interneta sociālie tīkli, tad vēl viens veids kā varētu piesaistīti jauniešus piedalīties vēlēšanās būtu, ja par tām sāktu stāstīt un aicināt jauniešus vēlēties sabiedrībā pazīstami Influenceri. Tikai būtu jānodrošina tas, ka šie influenceri ir godīgi un aicina jauniešus vispār piedalīties vēlēšanās un būt politiski aktīviem, nevis mēģina ietekmēt jauniešus tieši par ko viņiem balsot vai lobēt kādas politiskās intereses.

3. Tā kā mums bija iespēja satīties un runāt par jauniešu politiskajām aktivitātēm ar Siguldas novada politiķiem, un mūs personīgi šīs sarunas vēl vairāk ieinteresēja Siguldas politiskajos procesos, tad vēl viens risinājums kā jauniešu aktīvāk piesaistīt vēlēšanām būtu rīkot skolēniem “ēnu dienas” ar politiķiem. Šo “ēnu dienu” laikā jaunieši var paskatīties kāda ir Siguldas novada deputāta ikdiena, kā viņš var ietekmēt iedzīvotāju dzīvi Siguldā, Siguldas ekonomiku, infrastruktūru, vidi utt. Šāda pieredze varētu jauniešus ne tikai iedvesmot balsot vēlēšanās, bet varbūt pat pašiem kādreiz kandidēt Siguldas novada vai kādās citās vēlēšanās.

4. Mēs domājam, ka arī jauniešu aktivitāti piedalīties vēlēšanās varētu ietekmēt arī tas, ja mācību stundās sāktu vairāk par politisko sistēmu un parādīt jauniešiem, ka viņi spēj ietekmēt lēmumus, tomēr skolā jau tiek rīkoti šādi pasākumi, un spriežot pēc mūsu aptaujas rezultātiem tikai maza daļa no mūsu skolas skolēniem izrāda šo interesi par piedalīšanos vēlēšanās un politiskajiem procesiem Siguldā.

5.Mums kā ļoti interesants risinājums šķita Siguldas novada deputātes no Krimuldas novada partijas Ances Pētersones deputāte izteiktais pozitīvais piemērs par Cēsu pašvaldību, kur bērniem, sākot jau no bērnudārza vecuma, bija iespēja piedalīties savās „alternatīvajās” vēlēšanās Saeimas vēlēšanu dienā, risinot pašvaldībai svarīgus jautājumus. Mēs uzskatām, ka ja arī Siguldas skolēniem jau no agra vecuma būtu šādas vēlēšanas, tad arī nākotnē Siguldas jaunieši aktīvāk piedalītos Siguldas novada politiskajos procesos un balsotu vēlēšanās.

6.Mums ļoti saistošs likās arī Siguldas novada deputāta un Siguldas Valsts ģimnāzijas direktora Rūdolfā Kalvāna ieteikums - Siguldas jauniešus varētu piesaistīt piedalīties vēlēšanās, ja kāds no deputātu kandidātiem būtu izteikti jauns - „ne gluži 19 gadīgs, aptuveni 20-23”, proti, tuvāk pašu jauniešu vecumam, kuru „var promotēt tādu kā jauniešu ‘garo roku’, tādu kā savējo”.

7.Vēl viens risinājums, lai jauniešiem veicinātu interesi par vēlēšanām būtu skolēnu iesaistīšanās skolas pašpārvaldē. Skolas pašpārvalde lielākajai daļai cilvēku ir pirmā iespēja dzīvē, kur viņš var balsot, kandidēt vēlēšanās un pieņemt kādai sabiedrības daļai (šajā gadījumā skolas skolēniem) svarīgus lēmumus. Ja mēs veicinātu lielāku skolēnu skaita iesaisti skolas pašpārvaldes darbā un skolas pašpārvaldes vēlēšanās, tad arī, kad jaunieši būs sasnieguši 18 gadu vecumu, viņi aktīvāk piedalīsies citās, plašāka mēroga vēlēšanās.

8.Kas mums personīgi ir palīdzējis vairāk interesēties par politiskajiem procesiem ir piedalīšanās Erasmus+ un dažādos citos starpvalstu projektos. Šie projekti ir kā iespēja satikt jauniešus no citam valstīm, dalīties ar idejām, meklēt kopīgi kādus risinājumus lielākām vai mazākām problēmām, bet tajā pašā laikā šie starptautiskie projekti liek apzināties savu nacionālo identitāti, piederību savai valstij un kopienai, līdz ar to liekot uzdot sev jautājumu – ko es varu darīt savas skolas, pilsētas, valsts vai pat Eiropas labā? Un atbilde uz šo jautājumu ir – piedalīties vēlēšanās!

Šie ir tikai daži no iespējamiem risinājumiem, ko varētu (un vajadzētu) ieviest Siguldā, lai veicinātu jauniešu aktivitāti piedalīties vēlēšanās, bet šādus risinājumus var rast vēl ļoti daudz (iespējams pat simtiem), bet svarīgāk par risinājumu daudzumu, ir tas, cik kvalitatīvi tie tiek lietoti, kā tie jauniešus patiešām piesaista politikai, un vēl svarīgāk – vai liek viņiem aktīvi rīkoties politiskajos procesos. Ir jāatceras, ka demokrātiskā valstī vēlēšanas ir kā tautas varas izpausme, tāpēc, kad runā par vēlēšanām, ir ļoti svarīgi jauniešiem atgādināt – Jums ir vara!